

Редкие растения Центральной Азии

Щеглов негально лоят браконьеры. На маршрутах перелёта диких птиц устанавливают сети, и пернатые попадают в сети целыми стаями.

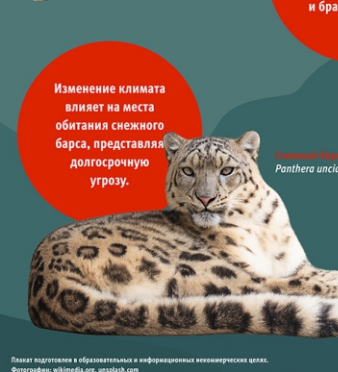
Численность соколов-балобанов продолжает снижаться, но они всё равно становятся жертвами незаконной торговли.

Беркут и снежный гриф исчезают из мест, где они обитали ранее. Причины — истребление, использование ядохимикатов в сельском хозяйстве, освоение земель, гибель на объектах энергетики (столкновения с ветряными турбинами, ЛЭП).

Редкие животные Центральной Азии

Архар и мархур — популярные охотничьи виды и трофеи. Ранее браконьерство было главной угрозой. Строгая охрана в заповедниках и охотничьих угодьях, питомники и вовлечение местного населения в охрану этих видов помогли восстановить численность. Сохраняются угрозы, связанные с фрагментацией мест обитаний, риском зоонозов (болезней животных) и конкуренции с домашним скотом за пастбища.

Редкие пресмыкающиеся Центральной Азии

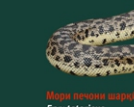

Carduelis carduelis

Каргасы барфй
Gyps himalayensis

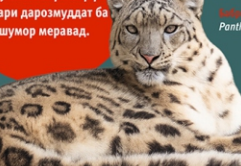

A full-body photograph of a brown ram with large, curved horns, standing against a dark green background. The ram is facing forward, looking directly at the camera. Its fur is a rich brown color, and its legs are a lighter, yellowish-brown. The horns are thick and curve backwards and then forwards. The background is a solid, dark green color.

сукумати бабри барфӣ
хатари дарозмуддат ба
шумор меравад.

Барфӣ (Snow)
Panthera uncia

A large, detailed image of a snow leopard (Panthera uncia) resting on a rocky surface. The leopard is facing the viewer, with its head slightly turned. Its fur is a mix of light tan and white, with dark brown and black rosettes and spots. The background is a blurred, natural habitat.

ТМ УЗ ПАЙДАН КУҶИ
Allium aschaninii

ШУРТОМА
Ephedra spp.

ШОҶИРТОМА
Glycyrrhiza glabra

АРЧАН ТУРКИСТОНА
Juniperus turkestanica

ТМ УЗ СИҚ
Eremurus alberti

Камоли бадбуй
Ferula foetida

Ҳангоми истихроҷи шира аксар вақт
пояҳои гулқунанда бурида мешаванд ва
растанӣ тукми ба ҷуҷуд оварда
наметавонад.

Дар Китоби сура: Қу — Қирғизистон,
Қз — Қазоқистон, Тм — Туркменистон,
Тҷ — Тоҷикистон, Ўз — Ўзбекистон

Лүндасараки Штраух
Phrynoscephalus strauchi

Суконог жомсгагпан
Varanus griseus

Сусмори хокистарранги осиёмиёнагӣ
Varanus griseus

Плакат барои мавзӯҳои тазйиқӣ ва иттилоотӣ ғайритиҷоратӣ омода шудааст.
Ансҳои истифодашуда: Тимур Абдулқуров, Мария Гунтсина, Денис Нусиҳанов, Бахтиёр Мадониев

Merkezi Aziýada çiğilemiň 65 meşhur görnüşli ösýär — bu dünýäde belläp geçen ýabany çiğildem ýarysyndan köpräk.

Merkezi Aziýanyň seýrek ösümlikleri

Ferulanyň aýry görnüşleri Merkezi Aziýanyň ýurtlarynyň Gyzyl kitaplaryna girizilen hem bolsa, bu bikanun söwdanyň iň ýaýran harydy, tutgaj hasabattar barada habar berilýär.

Parsy kerula Ferula foetida Tm

Feruladan atynyn esasy lajçylyk önümi — köklerdeki ýaralar arkaly alnan guradylan suw şiresi ýa-da lateks. Ol halk tebigylygında, farmasewtika pudagynda we iymit gösundy hökmünde giňden ulanylýar. Lateksi ygynamakta köplenç gij saplary keşýär we ösümlük tohum öndürüp bilmeýär.

Şegollary brakonýerler bikanun tutýarlar. Yabany guşlaryň uçuş ýollarynda tortal gurýarlar we guşlar tutuş sürüler bilen tolara düşýärler.

Laçyn ilaty azalýar, ýöne olar henizem bikanun söwdanyň pida bolýarlar.

Bürgütlär we gar gajary öňki ýaşayan ýerlerinden ýüýär. Müňü sebäpleri aw, oba hojalygynda pestisidleri ulanmak, yerleri öleşdirmek we energiýa desgalarynda ölmek (elektrik liniýalary bilen çaknyşmak).

Merkezi Aziýanyň seýrek haýwanlary

Aýrak we markhor meşhur aw görnüşleri we kuboklardyr. Brakonýerlik ozal esasy howp bolupdy. Tebigat goraghanalarynda we aw meýdançalarynda berk gorag, köpeltmek desgalary we ýerli jemgyýetleriň, haýwanlarynyň bu görnüşlerine goramaga gatnaşmagy olaryň sanyny dikeltmäge kömek etdi. Howplar ýaşayş ýerleriniň bölünmegi, zoonotik keselleriň (haýwan keselleriniň) töwekgelçiligi we öri meýdanlary üçin mallar bilen bäsdeşlik bilen baglanyşyklydyr.

Dze gowy, fa-da arhar Ovis ammon

Markhor Capra falconeri

Nyşan-Şan goňur aýy Ursus arctos isabellinus

Týan-Şan goňur aýy — ýaşayş ýerleriniň azalýşy we brakonýerlik sebäpli ejiz görnüşli.

Howpanyň üýtgemegi, alajagaplaňlaryň ýaşayan ýerlerine täsir edip, uzak möhletleýin howp döredýär.

Şakal Panthera uncia

Alajagaplaňlarynyň ilatyny gorap saklamagyň we dikeltmegiň mysaly, yurtlarynyň we jemgyýetçiligiň bilelikdäki tagallalary bilen ýitip baryan görnüşlere gözegçilik we bilimleri yokarlandyryp, brakonýerligi, bikanun tutmagy we söwdany azaltmagyň mümkindigini görkezýär.

Halk lukmanclygynda ýyllaryň dürli keselleriň “dermanyňy” ýerine bikanun ulanýarlar. Şeýle hem ýyllaryň batyl ýa-da gorkudan öldürýärler.

Çageti ýylan Eryx miliaris

Hindi koryga Boiga trigonatum

Orta Aziýa pyşbasy Testudo horsfieldii

Merkezi Aziýanyň seýrek ýyrtyjy haýwanlary

Köp ýyllaryň dowamynda Merkezi Aziýada ýabany tebigatyň obýektleriniň intensiv bikanun söwdasy ýöredildi, bu görnüşleriň ilatynyň ýiti azalmasına sebäp boldy.

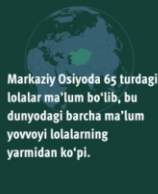
Tebigy ýaşayş ýerleriniň ýok edilmegi we öý haýwanlary hökmünde satmak üçin bikanun tutmak sebäpli bu ýaşylyň ilaty her ýyl azalýar.

Halk lukmanclygynda zemzeminiň eti rak we bagyr siroz kesellerine garsy bejergisini ýazýarlar. Bu bejeriş tebigata zyýan ýetirýär we tebigaty goramak kanunçlygyny bozýar, şeýle hem takyk täsir edýän preparatlary ulanmaýan näsaglar üçin ölüm howpyny döredýär.

Köp zemzemler awtoulaglaryň tigirleri astynda, töötlenýän ýa-da maksatly basmak netijesinde heläk bolýar.

Orta Aziýanyň çal zemzemi Varanus griseus

Markaziy Osiyoning noyob o'simliklari

Sa'valar noqonuniy ovlanadi. To'rlar yovvoyi qushlarning ko'chish yo'llari bo'ylab o'rnatiladi va to'rlarda qushlarning butun suruvlari ushlanadi.

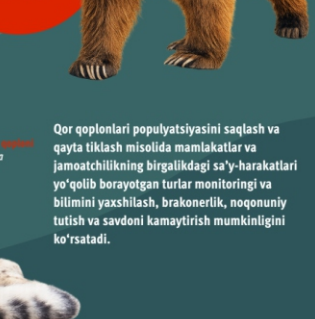

Itolgi lochinlar soni kamayishda davom etmoqda, ammo ular noqonuniy savdo qurboni bo'lib qolmoqda.

Markaziy Osiyoning noyob hayvonlari

Arhar va marhur mashhur ov turlari va trofeylar. Ilgari brakonerlik asosiy xavfi edi. Qo'riqxonalar va ov yerlari, naslchilik ob'ektlarining qat'iy muhofaza qilinishi, bu turlarni muhofaza qilishga mahalliy aholining jalb etilgan ularning sonini tiklash imkonini berdi. Xavflar yashash joylarining parchalanishi, zoonoz kasalliklar xavfi va yaylovlar uchun chorva mollari bilan raqobat bilan bog'liq.

Markaziy Osiyoning sudralib yuruvchilari

